

Rekordmani přestanou zvyšovat svůj výkon, jakmile dosáhnou cíle

Pavla Kodymová a Pavel Hartl

V říjnu 2018 uplyne sto let od zahájení výuky na první škole sociální práce v tehdejší Československu. Aby její absolventky získaly podporu pro realizaci i rozvoj praxe, musely nejdříve s obsahem nově vznikající profese trpělivě seznamovat odbornou i laickou veřejnost. V průběhu sta let byla sociální práce dvakrát výrazně limitována. Poprvé s vyhlášením Protektorátu Čechy a Morava v březnu 1939 a podruhé po komunistickém převratu v únoru 1948. Opětovný rozkvet pak zažila až po dalším politickém převratu v listopadu 1989.

Z prací autorů zabývajících se domácími historiemi oboru víme, že za tu dobu mnohé získala, něčeho nedosáhla a některá již získaná „území“ — cestou napříč měnícími se sociálními, politickými a byrokratickými strukturami — dokonce ztratila a stále ještě zcela nedobyla zpět (bytová péče, školská sociální práce či silný a jednotný profesní spolek). Po stu letech snah je sociální práce akceptovanou, ale ne zákonem uznanou profesí.

Nicméně to nejhorší, co se může stát sportovnímu týmu, je vítězství, protože sportovec neomezí úsilí, když dosáhne rekordního času nebo výsledku, ale tehdy, když získá medaili. A to se sociálním pracovníkům vlastně ani nemůže stát, protože společnost zatím není nakloněna v této oblasti medaile udělovat. Zato rekordních výsledků za oněch sto let, kterých dosáhli, je mnoho a zdá se, že různé prohry k tomu nikterak neumenšily jejich motivaci vstupovat do nových bitev za práva svých klientů i za svou profesi. Tedy slavme, číše je poloplná!

K dobrému moku nabízíme toto — na historii zaměřené — číslo Fóra sociální práce, které obsahuje 15 článků od akademických statí, přes odborná sdělení až po studentské práce. Každý z nich předkládá čtenářům náhled na posun, změnu či vývoj ve vzdělávání i praxi sociální práce. Jsou psány různými autory jako samostatně uzavřená pojednání a přeci vzdáleně tvoří jakési jemné předivo, které nám umožňuje nahlédnout na to, jak tomu bylo v dávné i nedávné minulosti.

Fórum otevíráme vzpomínkami Igora Tomeše, Pavla Hartla, Jiřiny Šiklové a Ireny Tomešové na to, jak došlo k založení Katedry sociální práce FFUK — první z kateder sociální práce po obnově vysokoškolského vzdělávání. Následuje rozloučení Ireny Tomešové, Jiřiny Šiklové a Zory Fídlkové s Eliškou Freiovou, jednou z vyučujících katedry sociální práce.

A protože naše historie byla po několika desítkách let společným státem spjata s historií slovenskou, je nám potěšením, že i tu vám můžeme nabídnout. Akademická stať Petera Brnuly umožňuje podrobnou exkurzi do oblasti dějin vzdělávání v sociální práci na území dnešního Slovenska a text autorek Veroniky Vasilové a Soni Lovašové zase naopak přibližuje, jak se tato profese postupně etablovala ve školním prostředí různých států světa. Vzdělávání na domácí půdě reprezentuje článek Moniky Havlíčkové, Milana Johanise a Marie Vrtiškové, která precizně popisuje cestu Vyšší odborné

školy sociálně právní v Praze, tzv. „Jahodovky“, od roku 1954 až po současnost. Školy, která svými aktivitami v době normalizace mimo jiné podpořila i snahu sociálních pracovníků o obnovu vysokoškolského vzdělání v oboru, která je zase zachycena v práci Pavly Kodymové. Vzdělávací tematiku pak doplňuje Andrea Tajanovská nástinem nepřerušené linie celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků v kontextu aktivit profesního spolku.

V textech věnovaných praxi si Pavel Pěnkava klade otázku, zda se společnost v náhledu na řešení bezdomovectví posunula, a při hledání odpovědi nám ostatním nabízí stručný náhled na to, jak se proměňovala pomoc od poskytnutí milodaru až po dnešní rozvinutou reflexivní praxi sociálních pracovníků. Petr Antoni se pro změnu táže, kde se vzali sociální kurátoři, a v odpovědi nás zavádí do místy stále ještě mýty opředené podobě profese v období socialismu. Tentýž autor se také stručně, leč výstižně zabývá reflexí procesu příprav profesního zákona mezi lety 2012–2017 a my si spolu s ním přejeme, aby rok 2018 přinesl úspěšný posun. Článek Domácí násilí bez domova autorek Ivany Davidové a Pavly Kodymové zase ukazuje, jak rychle se vyvíjí odborný přístup sociální práce k jevu s tisíciletými kořeny.

Práce Hany Přerostové o vývoji pobytových sociálních služeb pro seniory v Klatovech a okolí od roku 1918 do současnosti, Hany Hokrové o historii sociální práce/péče na Královéhradecku v období let 1870–1918 a Simony Klofátové o sociální péči v městě Ústí nad Labem o děti a mládež do 18 let v době První republiky nám pak umožní nahlédnout do „dílň“ našich předchůdců.

Doufáme tedy, že toto monotematické číslo časopisu doplní několik dalších drobných střípků do mozaiky zachycující obraz profese z dob minulých, protože jen studiem historie můžeme zjistit, nakolik jsme se naučili využívat zkušenosti našich předchůdců. A že tomu tak může být, vás svým článkem ujistí Radek Suda.